

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL 1976 M. BIRŽELIO 13 D.
ROMOJE PRIIMTO SUSITARIMO DĖL TARPTAUTINIO ŽEMĖS ŪKIO PLĖTROS
FONDO STEIGIMO RATIFIKAVIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl 1976 m. birželio 13 d. Romoje priimto Susitarimo dėl Tarptautinio žemės ūkio plėtos fondo steigimo ratifikavimo“ projekto (toliau – Ratifikavimo įstatymo projektas) tikslas – ratifikuoti 1976 m. birželio 13 d. Romoje priimtą Susitarimą dėl Tarptautinio žemės ūkio plėtos fondo steigimo (angl. *Agreement Establishing the International Fund for Agricultural Development*), tokiu būdu įvykdant teises Lietuvos prisijungimo prie Tarptautinio žemės ūkio plėtos fondo (toliau – IFAD) sąlygas, kurios būtinos, siekiant tapti visateise šios tarptautinės organizacijos nare (toliau – Susitarimas).

Ratifikavimo įstatymo projekto rengimą lėmė Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimas Žemės ūkio ministerijai kartu su Užsienio reikalų ministerija pradėti stojimo į Jungtinių Tautų Tarptautinį žemės ūkio plėtos fondą procedūras (2023-10-04 LRV pasitarimo protokolai Nr. 32). Prisijungimo prie IFAD procedūra buvo pradėta 2023 m., įteikus Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės pasirašytą paraišką IFAD vadovybei. 2023 m. gruodžio mėn. 11–12 d. vykusios 140-osios IFAD Vykdančiosios valdybos sesijos metu Lietuvos paraiška buvo apsvarstyta ir rekomenduota IFAD Valdančiajai tarybai artimiausios sesijos metu Lietuvos narystei pritarti. 2024 m. vasario 14–15 d. vykusioje 47-oje metinėje Valdančiosios tarybos sesijoje Lietuvos narystei šioje organizacijoje buvo pritarta ir pakviesta užbaigti visas teises stojimo procedūras. Lietuvos Respublikos Seimui ratifikavus Susitarimą dėl Tarptautinio žemės ūkio plėtos fondo steigimo, prisijungimo prie IFAD susitarimo dokumentas bus deponuotas Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, ir Lietuva taps visateise IFAD nare.

Tolesnis Lietuvos įstojimo į IFAD procedūros etapas yra prisijungimas prie Susitarimo ir jo ratifikavimas Lietuvos Respublikos Seime.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Ratifikavimo įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Tarptautinių reikalų ir eksporto skatinimo skyriaus (vedėjas – Antanas Venckus, tel. (+370 5) 239 1256, el. p. antanas.venckus@zum.lt) vyriausioji specialistė Jūratė Kišerauskė (tel. (+370 5) 239 1140, el. p. jurate.kiserauske@zum.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Ratifikavimo įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai šiuo metu nėra reguliuojami.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

IFAD yra tarptautinė finansų institucija ir specializuotoji Jungtinių Tautų institucija, įsikūrusi Romoje. Nuo 1978 m. IFAD suteikė 23,2 mlrd. JAV dolerių dotacijų ir paskolų su mažomis palūkanomis projektams, kurie pasiekė 518 mln. žmonių. IFAD investuoja į kaimo bendruomenes, suteikdamas joms galimybę padidinti aprūpinimo maistu saugumą, pagerinti šeimų mitybą ir padidinti pajamas. IFAD padeda ugdyti atsparumą, plėsti verslą ir priimti atsakomybę už jų pačių vystymąsi.

Narystė IFAD yra atvira bet kuriai Jungtinių Tautų valstybei narei, šiuo metu joje yra 177 narės. Į IFAD veiklą yra aktyviai įsitraukusios bendramintės Vakarų valstybės (Europos Sąjungos šalys, Jungtinės Amerikos Valstijos, kt.). Iš ES valstybių narių IFAD kol kas dar nepriklauso Lietuva, Latvija, Čekija, Slovakija, Kroatija, Slovėnija, Malta, Bulgarija ir Rumunija. IFAD Valdančiosios tarybos sesijoje 2023 m. buvo pritarta Ukrainos, o 2024 m. – Lietuvos ir Serbijos narystei IFAD. Užbaigusios visas stojimo procedūras, šios šalys taptų naujausiomis IFAD narėmis.

IFAD dalyvaujančios bendramintės valstybės didžiąją dalį paramos projektų žemės ūkio plėtrai pastaruoju metu finansuoja būtent per IFAD, o ne JT Maisto ir žemės ūkio organizaciją (FAO), kurios strateginiai prioritetai ne visuomet sutampa su Vakarų valstybių paramos tikslais.

IFAD nėra privalomų valstybių narių įnašų, tačiau IFAD tikisi, kad turtingesnės valstybės narės ilgainiui parems IFAD savanoriškais įnašais. Klausimas dėl Lietuvos savanoriškų įmokų būtų svarstomas vėlesniame narystės etape, įvertinus realiai Lietuvos gaunamą naudą bei kitus narystės aspektus.

Visos IFAD valstybės narės gauna narystės balsus tik prisijungusios prie IFAD, nepriklausomai nuo įnašo sumokėjimo. Balsai visiems nariams paskirstomi po lygiai. Kita vertus, balsai už įnašus skiriami tik už papildomų įnašų mokėjimą.

Vertinant iš Lietuvos perspektyvos, Lietuvos dalyvavimas IFAD veikloje suteiktų daugiau galimybių tikslingai prisidėti prie paramos žemės ūkio plėtrai Lietuvai prioritetinėse srityse ir regionuose, bei padėtų stiprinti bendradarbiavimą su bendramintėmis Vakarų valstybėmis. IFAD galėtų būti naudinga priemonė skiriant finansavimą Ukrainos žemės ūkiui atkurti, jei būtų nuspręsta prisidėti prie finansavimo šioje srityje. IFAD narės gali per papildomą fondą skirti finansavimą konkrečioms projektams, kurie su IFAD, kaip specializuotos agentūros, finansų ir investicijų valdymo patirtimi leidžia efektyviau bei tvariau asignuoti lėšas. Be to, fondo veikla yra finansuojama ne tik iš valstybių narių įnašų, paskolų grąžinimo, investicijų pajamų ir specialių ne valstybių narių įnašų, bet ir kitų finansavimo šaltinių, kaip skolinimasis tarptautinėse kapitalo rinkose. Tad IFAD veikia kaip lėšų katalizatorius, kuris galėtų būti svarbus Ukrainos žemės ūkio finansavimui. Verta pažymėti, kad įnašai į IFAD įsiskaito į ES valstybių narių vystomajam bendradarbiavimui skiriamas lėšas. Šiuo metu didėja ir ateityje greičiausiai toliau didės nelegali imigracija iš Šiaurės Afrikos valstybių. Siekiant kovoti su šia problema, svarbu prisidėti prie šių valstybių vystymosi, skatinant investicijas į jų ekonomikas, ypač žemės ūkio sektorių. Be to, nelegali imigracija iš minėtų valstybių yra ypač aktuali problema Pietų Europos valstybėms, tad Lietuvos prisijungimas prie IFAD padėtų sustiprinti dėmesį šiam regionui, o tai prisidėtų prie Vyriausybės programos 257.2 tikslo – įgyti kompetenciją dėl Pietų Europos valstybėms kylančių aktualių iššūkių. Pasaulio mastu gilėjančių problemų kontekste viena svarbiausių išlieka maisto saugumo užtikrinimas. Šiuo metu dėl Rusijos karo prieš Ukrainą išryškėjęs šis klausimas kartu su klimato kaitos keliamais iššūkiais blogina padėtį dėl maisto saugumo pasaulyje. Prisijungimas prie IFAD būtų neabejotinai aiški žinia, kad Lietuva kartu su bendramintėmis Vakarų valstybėmis yra pasirengusi prisidėti prie maisto saugumo pasaulyje užtikrinimo.

Lietuvos narystė IFAD papildytų jos dabartines narystes kitose JT Romoje įsikūrusiose maisto organizacijose – Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijoje (FAO) ir Pasaulio maisto programoje (WFP). Šių trijų organizacijų (IFAD, FAO ir WFP) veikla yra vis labiau koordinuojama tarpusavyje, todėl narystė jose būtų nuoseklus žingsnis, padėsiantis Lietuvai tapti geriau pastebima bei pačiai turėti platesnį ir įvairiapusiškesnį su tarptautinėmis maisto problemomis susijusių klausimų matymą ir supratimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Ratifikavus Susitarimą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Numatoma, kad tiesioginio poveikio kriminogeninei situacijai ir korupcijai nebus.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtų nuostatų įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai, nes IFAD investuoja į kaimo bendruomenes, suteikdamas joms galimybę padidinti aprūpinimo maistu saugumą, pagerinti šeimų mitybą ir padidinti pajamas. IFAD padeda ugdyti atsparumą, plėsti verslą ir prisiimti atsakomybę už jų pačių vystymąsi. Lietuvos dalyvavimas IFAD veikloje suteiktų

daugiau galimybių tikslingai prisidėti prie paramos žemės ūkio plėtrai Lietuvai prioritetinėse srityse ir regionuose, bei padėtų stiprinti bendradarbiavimą su bendramintėmis Vakarų valstybėmis.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Ratifikavimo įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Ratifikavus Susitarimą, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Ratifikavimo įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Ratifikavimo įstatymo projekte nėra sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Ratifikavimo įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Siekiant įgyvendinti Susitarimo nuostatas Lietuvos Respublikoje, priimti naujų, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstojusi į IFAD Lietuva prisidės vienkartinio savanorišku įnašu į IFAD papildymo fondą 50 tūkst. eurų, kuris bus išmokėtas iš 2024 m. Žemės ūkio ministerijai skirtų asignavimų, todėl papildomų valstybės biudžeto asignavimų nereikės. Klausimas dėl galimų tolesnių Lietuvos savanoriškų įmokų būtų svarstomas vėlesniuose narystės etapuose, įvertinus realiai Lietuvos gaunamą naudą, patirtį bei kitus narystės aspektus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Ratifikavimo įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Ratifikavimo įstatymo projekte vartojami žodžiai pagal Europos žodyną „Eurovoc“: Tarptautinis žemės ūkio plėtros fondas, ratifikavimas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.